

2009 m. gruodžio 4 d.

Eina nuo 1988 m.
spalio 28 d.

Nr. 45 (875)

Vilkaviškiečiai dziaugiasi gražiaus darbais

Tremtiniai ir politiniai kaliniai – labiausiai nukentėjusi nuo sovietinių okupacijų Lietuvos visuomenės dalis, be abejonių, – išvermingiausios. Tuo teko dar kartą įsitikinti šeštadienį, kai į Vilkaviškio parapijos salę rinkosi LPKTS Vilkaviškio filialo nariai.

Nei „kiaulių“ gripas, nei sunkmetis neišgąsdino gyvenime mačiusių ir šilto, ir šalto. Iš Kybartų, Pajevonio, Opšrūtų, Alvito, Gražiškių ir kitų Vilkaviškio rajono vietovių buvę tremtiniai atvyko aptarti aktualiausių visuomenės organizacijos reikalų.

Tradiciškai susirinkimą pradėjė himnu, tylos minute pagerbėme iškeliavusiuosius Amžinybėn. Gaila, bet filialo narių gretos sparčiai retėja. Daugelis ištikimiausiai ir aktyviausiai žmonių jau nepajėgia atkeliauti į renginius. Todėl labai dziaugiausi, kai pamaciai į susirinkimą atvykusi ir garbingą mūsų svečią – LPKTS Marijampolės apskrities filialų koordinatorių, Taurė apygardos partizanų vado pavaduotoją Vytautą Raibikį. Iš ligos patalo pakilęs į renginį atskubėjo Kovo 11-osios Akto signataras Jonas Mačys. Neatsisakė dalyvauti ir TS-LKD Vilkaviškio skyriaus pirmmininkas Rimvydas Žiemys, Liberalų sąjungos Vilkaviškio skyriaus vadovas Kęstutis Akramas. Iš Kybartų atvyko jaunieji tautininkai, skautai, vadovaujami Gretos Ališauskaitės ir Manto Bagušausko.

Renginyje buvo pasidžiaugta kai kurių rajono mokyklų ir mūsų filialo benddarbiavimu. Tačiau ieškodami kelių perduoti nejkainojamą patirtį jaunajai kartai dažnai susiduriame su abejingu, kartais gal ir nenorū kvesti buvusių tremtinius į mokyklas, renginius.

Turime labai daug problemų. Viena iš didžiausių – išleisti buvusių tremtinių prisiiminimą knygą. Jau suaukota per 3000 litų, tačiau tai per maža suma knygai išleisti. Tikėtis, kad parems valdžia, labai sunku. Kreipiuosi į visus, kam brangus mūsų tremtinių išeitias Golgotos kelias, aukoti būsimos knygos leidybai. Džiugina tokį žmonių, kaip

Henrika Almonaitienė, pasi-aukojuumas renkant aukas ir pri-siminimus. Suteikia vilties kai kurių rėmėjų pažadas padėti.

Labai rūpi ir pastatyti paminklų būklė bei priežiūra. Jėgos senka, o paminklai, kryžiai reikalauja nuolatinio

viškio filalui aktyviai talkina P. Karužos kuopos šauliai. Ir šio renginio metu šauliai, vadovaujami Algimanto Šerono ir pavaduotojos Vidos Augustaitienės, daug padarė, kad renginys būtų šventiškas ir kariškai tvarkingas.

Koncertuoja Kalvarijos buvusių tremtinių ir politinių kalinių choras

LPKTS Vilkaviškio filialo narės susidomėjusios apžiūrinejo Verutės Reinertienės rankdarbių parodą

rūpesčio. Jie aižėja, skeldėja, blunka raidės. Liūdina faktas, kad likę artimieji mažai besidomi pastatytais tragiškų įvykių ženklais. Naujų statytojų taip pat neatsiranda.

Besidžiaugdama praves-tais renginiais, apie kuriuos plačiai buvo rašyta „Santakoje“, negaliu nepasakyti, kad net Birželio 14-oji – Gedulo ir vilties diena vargu ar būtų pažymėta, jei buvę tremtiniai jos neorganizuotų.

Daug vilties suteikia Vilkaviškio Salomėjos Nėries pagrindinės, Pajevonio viduri-nės, Kybartų Kristijono Done-laičio gimnazijos, Gražiškių vi-durinės, Keturvalakių pagrin-dinės, Aušros gimnazijos ir kitų mokyklų pastangos kvesti tremtinius į pilietinio ugdymo pamokas, renginius.

Džiugina ir tai, kad Vilka-

Sueigos metu aktyviausi filialo tarybos nariai apdovano-ti knygomis.

Šventę puošė R. Čeplos fotografijų ir V. Reinertienės rankdarbių parodos. Bu-vo galima įsigyti naujausius „Laisvės kovų archyvo“ nu-merius, užsiprenumeruoti „Tremtinio“ laikraštį.

Visuotiniame susirinkime buvo paraginta aukoti Kaune statomam paminklui Kovotojų žuvusių už Lietuvos laisvę Motinai.

Renginio pabaigą vainika-vovo gražus Kalvarijos buvusių tremtinių ir politinių kalinių choro, vadovaujamo Edmundo Rékaus, koncertas. Taip pat dainavo Vilkaviškio buvu-sių tremtinių ansamblis „At-mintis“ (vadovė Danguolė Barauskienė).

(keliamas į 2 psl.)

Paminėjo Lietuvos kariuomenės diena

Lapkričio 20 dieną nevyriausybinių ir kitų organizacijų atstovai susirinko Vilniuje, Šv. Ignoto bažnycioje. Pasimeldę už Lietuvos kariuomenę, išklausė prasmigo monsinjoro Alfonso Svarinsko pamokslo apie Lietuvos kariuomenę nuvyko į Vilniaus Pilij teritoriją. Čia buvo surengta Laisvės gynėjų ąžuoliuko sodinimo akcija. Ąžuoliuką parūpino Lietuvos šaulių sąjungos Vilniaus Karaliaus Mindau-go šaulių 10-oji rinktinė ir studija „Pro patria“. Lietuvos nacionalinio muziejaus direktoriė Birutė Kulnytė parinko ąžuoliukui vietą

Gedimino kalno papédėje, Lietuvos vardo tūkstantmečio, Neprisklausomybės kovų 90-mečio, Lietuvos šaulių sąjungos įkūrimo 90-mečio proga pasirūpino atga-benti į Pilij teritoriją didin-gą medį. Vyko sutarties pa-sirašymo ceremonijas. Dokumentą pasiraše, nevyriausybinių organizacijų, padedančių stiprinti Lietuvos valstybės gynybinius paję-gumus, atstovai. Atsargos pulkininkas Jonas Gečas pasirašytą atstovų sutarties lapą patalpino į išsautą gil-žę, sandariai užlydė ir užka-sė šalia ąžuoliuko šaknų.

(keliamas į 2 psl.)

Ąžuoliukui parinko vietą Gedimino kalno papédėje

Nepabūgę grasinimu suomiai apgyné laisvę

Istorija moko išvengti totalinio susinaikinimo

Dvieju totalitarinių režimų – Sovietų sąjungos ir Didžiojo Vokietijos Reicho va-deivų Stalino ir Hitlerio su-

manytas ir paklusnių parankinių kruopščiai parengtas sutartinės agresijos ir Antrojo pasaulinio karo (APK) pra-

džios planas (M-R paktas) jau seniai nėra jokia naujiena.

Tačiau šios gedingos istorijos

atgarsiai nenutyla ir, matyt,

niekada nenurims. Šio nusi-

kaltimo pirminės priežastys

ir istorija nagrinėjamos kari-

nui, politiniu, moraliniu, eko-

nominiu požiūriu gerokai

silpnesnių už didžiasias.

Liuksemburgo Didžioji Ku-

nigaikštystė saugiai klesti

tarp dviejų ekonominių ir mi-

litariinių galybių – Prancūzijos

ir Vokietijos.

(keliamas į 2 psl.)

ras, naudojant masinio naiki-nimo ginklus: atomini, bakteriologinį ir cheminių, gali pa-virsti totaliniu civilizacijos sunaikinimui planetoje.

Ekonominės ir karinės agresijos stabdžiai – ES ir NATO

Pasibaigus APK pirmą kartą žmonijos istorijoje Europa parodė taikaus sambū-vio pavyzdį. Europos Sajunge (ES) girdimas balsas ir nedidelės valstybių, kariniu ar ekonominiu požiūriu gerokai silpnesnių už didžiasias. Liuksemburgo Didžioji Ku-nigaikštystė saugiai klesti tarp dviejų ekonominių ir mi-litariinių galybių – Prancūzijos ir Vokietijos.

Nepabūgę grasinimų suomiai apgynė laisvę

(atkelta iš 1 psl.)

NATO – jau 60 metų veiksmingai stabdo agresorių kėslus. Rytų praktikoje, deja, ir mąstysenoje, tai kol kas nesuvokiami dalykai. Tenykštés valdžios žodyne „išvadavimas“ ir „nukariavimas“, kaip sinonimai, bemaž višada reiškė tą patį – tautos pavergimą, neprilausomos valstybės sunaikinimą. Imperinė mąstysena nesikeičia jau keli šimtmečiai. Visos kaimynės tautos laikomos priešais. Jas reikia „išvaduoti iš kokio nors jungo“ arba nukariauti.

Tuo tarpu pagrindiniai Tarptautinės teisės principai byloja, kad negalima naudoti jėgos, grasinti karine jėga; neleistina kištis į valstybių vidaus reikalus; būtina siekti taikaus ginčų sprendimo būdų, gerbtis dar JAV prezidento V. Vilsono paskelbtą tautų apsisprendimo principą. Šie principai minimi ir 1970 m. JT Asamblėjos priimtoje deklaracijoje.

Vyras prie vyro vienoje kovotojų gretoje

1939 m. rugpjūtį Vokietija ir Sovietų sąjunga užpuolė ir nukariovo Lenkiją ir pasidalijo jos teritoriją tikliai pagal Stalino-Ribentropo parašais vizuotą žemėlapį. Prieš 70 metų, 1939 m. lapkričio 30 d., raudonarmiečių divizijos, nepaskelbus karo, išsiveržė į Suomijos teritoriją. Sovietų sąjunga, turėdama milžinišką persvarą tiek karine jėga, tiek medžiagomis ir aprūpinimu, tikėjosi greitai okupuoti visą Suomijos teritoriją. Suomijų kovotojų narsa ir ryžtinga kova sovietų puolimą sustabdė. Tiki pergrupavus kariuomenę ir atvykus pastiprinimams 1940 m. vasarą sovietai atnaujino puolimą. Tų pačių metų kovo 13 d. Maskvoje buvo pasirašyta taikos sutartis. Suomija apgynė šalių neprilausomybę, tačiau prarado dalį teritorijos. Apie 70 tūkst. suomių žuvo kovose su agresoriumi arba buvo sužeisti.

Suomijų kariuomenėi vadovavo maršallas Carl Gustaf Emil Mannerheim, jau pasižymėjęs pilietiniame kare. Maršallas gerokai anksčiau, per 1933 m. pilietinio karo metinių minėjimą, kovų veteranams ir visuomenėi kalbėjo: „Tėvynės dvasia, kurios atspindys yra ryžtas gintis ir pasirūpinimas vyrui prie vyro vienon kovotojų gretos stoti, kai mūsų kraštą vėl reikės ginti, tai viskas, ko iš Jūsų reikalaujame, ir neturime daugiau klausinėti, kas prieš 15 metų kur buvo.“ Kariuomenės vado ižvalga pasiteisino – tėvynės laisvė vėl buvo apginta bendromis pastangomis.

Tariamu atminties pablogėjimu dangstėsi ir vieni, ir kiti

Skaudu konstatuoti, kad 20 amžiaus pirmojoje pusėje demokratijos pasaulio lyderiai, turėdami pakankamai objektyvių informacijos apie Europos totalitarinių režimų piktadarystes, buvo diktatoriaus Stalino pergudrauti ir „užmiršo“ Atlanto Chartijo-

je įrašytus pažadus padėti pavergtomis tautoms atkurti valstybingumą. Jaltos bei Potsdamo susitarimais Vidurio Europos tautos buvo paliktos sovietų priklausomybei, smurtui ir savivalei.

Dabartiniai Rytų politikos vairuotojai anaipolt nekamuojami amnezijos. Rusijos politikieriai absoliučiai neigdami arba sąmoningai nutylėdami S-H suokalbio tikruosis tikslius ir atsakomybę už padarinius, iš tikrujų prisipažista esą sunkiausiu nusikaltimų bendraautorai. Tokia yra nusikaltelių pasaulio juodoji tradicija.

Istorijos atkarpa leidžia padaryti keletą išvadų

Šiaudiniai argumentai, neva pateisinantys agresiją prieš Suomiją, komentuotini keliais požiūriais. Jau minėtu vadeivų S-H suokalbiu trys Baltijos šalys, Besarabija, Suomija ir Rytinė Lenkijos pusė buvo priskirtos sovietams anaipolt ne saugumo sumetimais. Nei suomiai, nei estai, nei lietuviai, nei latviai, nei kitos vergijai pamerktos tautos jokios realios grėmės sovietams nekėlė ir kelti negalėjo. Iš tiesų tai buvo carinės Rusijos imperinės politikos tėsinys – susigržinti visas svetimus, bet kadaise užgrobtas ir kurį laiką valdytas neprilausomų valstybių teritorijas.

Anksčiau arvėliau Rusijoje pradės kaltis ir tvirtėti demokratijos daigai. Reikia tikėtis, kad tada smurto ir agresijos teisintojams ir dailintojams teks patiemus nusimti teisuolio aureoles arba tai padarys Rusijos demokratinės jėgos. Gal rasis politinės valios pasekti vokiečių pavyzdžiu ir prisiiimti atsakomybę už genocido politikos planavimą bei jos padarinius.

Totalitarinių režimų nusikaltimai nepriskirtini tautai

Demokratinės šalies valdžia, vykdymada visuomenės, tai yra rinkėjų, valių ir gerbdama tarptautinę teisę, randa būdą išeiti iš keblios padetės: pripažiusta buvus agresijos faktą, pamerkti nusikalteliško režimo, bet jokiu būdu ne tautos, nusikaltimus, atsiprašo už padarytas skriaudas ir kompensuoja padarytą žalą. Nei viena tauta: vokiečių, rusų, vengrų, čigonų, suomių, čečenų, lietuvių, ingušų, estų, latvių, ukrainiečių, baltarusių, negali būti pakaltinama, nors kiekvienoje tautoje pasitaiko nusikaltelių, kurie turėtų teisme asmeniškai atsakyti už savo veikas. Sovietų komunistų ir Vokietijos nacionalsocialistų totalitarinių režimai vykdė masines genocido represijas pagal tautinių požymį, pavyzdžiu, čečenams, ingušams, žydams, čigonams ir kitiems.

Suomijų patirtis naudinga visiems: ir laisvę apgynusioms tautoms, ir laisvę atkovojuisoms, ir laisvęs nepradarusioms, taip pat ir visų spalvų agresoriams – kaip amžinos gėdos dėmė.

Edmundas SIMANAITIS

Lietuvos partizanų pagerbimas ar išniekinimas?

LPKTS Vilkijos filialo,

Vilkijos krašto kovotojų už Lietuvos laisvę artimųjų, Iniciatyvinės partizanų palaikų grupės perlaidojimo, Vilkijos sajūdžio grupės, Sausio 13-osios brolijos

Pareiškimas

Prieš Vėlines Vilkijos miesto seniūnas Leonardas Deglius, seniūno pavaduotoja Irutė Ramanauskienė, seniūnaitės – Ramutė Jociuvienė ir Jolanta Stumbrienė, verslininkas Algimantas Smolenskas, Vilkijos pirmės sveikatos centro direktorius Adolfas Augustinavičius pasiskelbė spaudoje, kad „pagerbė“ už Lietuvos laisvę kritusius ar per tardymą nukankintus partizanus, padėjo gėlių, nusifotografavo. Nusifotografavo... nepagarbiai užlipę ant garbingo perlaidotų partizanų kapo, tai yra tiesiog ant partizanų palaikų.

Minėtieji asmenys straipsnyje dar pasigyrė, kad po partizanų kapo aplankymo pagerbė ir devynių sovietinių okupantu bei dviejų stribų atminimą.

Vilkijos seniūnijos organizuotą populistine priešrinkiminė akciją, susilaikiusi į vieną gretą stribus ir okupantus kartu su už Lietuvos laisvę kovojusiais partizanais, traktuojame

kaip partizanų atminimo išniekinimą ir jų artimųjų įzeidimą.

Ar Vilkijos valdžia ir kiti akcijos dalyviai nežino, kas nužudė čia palaidotus partizanus, kas niekino jų kūnus prie dabartinės seniūnijos ir jos rūsyje, kas į Sibirą trémė partizanų šeimas, mažus vaikus, moteris, senelius. Ar jie jau pamiršo, kas sudariniėjo tremiamųjų sąrašus, išgrobstė jų turtą, užėmė namus, kas po tremties neleido grįžti į gimtinę?

Laisvoje Lietuvoje esančiai, istorijos pamokų vis dar neišmokstančiai ar atmintį praradusiai Vilkijos valdžiai norime priminti ir paaiškinti, kad visus išvardytus darbus vykdė sovietų okupantai kartu su aktyviais vietiniais pagalbininkais – stribais. Plaćiai ir išsamiai galime papasakoti pasitelkdamis Vilkijos seniūnijos rūsyje įkurto Tremties ir rezistencijos muziejaus eksponatus.

LPKTS Vilkijos filialas

Paminėjo Lietuvos kariuomenės dieną

(atkelta iš 1 psl.)

Sodinant ąžuoliuką buvo beriamā žemė, atnešta iš mūsų tautai skaudžių istorinių vietovių: Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos pirminkinas Jonas Burokas bérė žemę iš Rasų kapinių, Neprilausomybės kovų savanorių kapą, iš Lukiskių aikštės – 1863 metų sukilėlių egzekucijos vietas, Lietuvos laisvės kovose žuvusių 1918–1920 metų savanorių kapą; Lietuvos Respublikos Seimo kancleris Jonas Mileris – nuo LR Aukščiausios Tarybos Atkuriamojo Seimo gynybos barikadų ir savanorio Artūro Sakalausko žūties vietas, krauju aplaistytos žemės.

Vilniaus apskrities šauliai išbérė žemę, paimtą nuo žuyusio šaulio priesiečio Gintaro Žagunio kapo. Atkurtos LLAS pirmininkė I. Montvydaitė-Giedraitienė bérė žemę, paimtą prie Gedimino pilies. Čia, Gedimino pilyje, 1941 metų gruodžio 13 dieną dyliką jaunų karininkų davė priesaiką, ir Kazio Veverskio

iniciatyva buvo įkurtą Lietuvos laisvės armija, slapta, ginkluota organizacija. Nuo LDK Birutės karininkų šeimų moterų draugijos žemę, surinktą Baltijos jūros pakrantėje, prie Birutės kalno, bérė Nomida Pocienė. Ažuoliukas tapo didingu Ažuolu, šaknimis aplėbė skaudžią Lietuvos kovų istoriją ir tapo Laisvės gynėjų medžių.

Vėliau šventinis minėjimas persikelė į Vilniaus įgulos karininkų ramovę. Susirinkusiuosius pasveikino Lietuvos kariuomenės vadas gen. mjr. Arvydas Pocius. Pranešimą apie Lietuvos kariuomenės ištakas perskaitė istorikas dr. Sigitas Jegelevičius. Minėjimą šventiniu koncertu baigė ramovės meno kolektyvas.

Gaila, kad nei kariuomenės, nei Krašto apsaugos ministerijos operatoriai bei fotografai nebuvo pasiūsti užfiksuoti šį istorinį renginį.

Irena MONTVYDAITĖ-GIEDRAITIENĖ

Vilkaviškiečiai džiaugiasi gražiausias darbais

(atkelta iš 1 psl.)

Kai šventės dalyviai, sustoję į didelį ratą ir susikibę rankomis daina-vo, galvojau, kad pagrindinis renginio tikslas yra pasiektas. Jokios križės, sunkmečiai negali palaužti tų, kurie išgyveno daug baisesnius laikus neišmatuojamuose Sibiro toliuose. Praradę sveikatą, daugelis palaidoję artimuosius šiandien ne-

aimanuoja dėl mažėjančių pensijų, brangstančio pragyvenimo lygio. Niekada neprarasti Tikėjimo, Meilės ir Vilties – to išmokė Motina ir Sibiro kančios.

„Mūsų šaknys įsiurbtos į žemę, iš kurios jų niekas neišraus“, – taip rašė poetas tremtinys Česys Cemnonskis. Ir tai tiesa.

Dalija Agota KARKIENĖ

Politinių aktualijų viršūnėje – kitų metų „Sodros“ biudžeto priėmimas Seime

Praėjusią savaitę Seimas itin sunikomis ir įtemptomis sąlygomis svarstė gerokai apkarpytą kitų metų „Sodros“ biudžeto projektą, kuriame numatoma mažinti pensijas, motinystės ir kitas socialines išmokas. Jame numatoma, kad senatvės pensijų dydis vidutiniškai sumažės apie 10 proc., mažiausios senatvės pensijos nemažės, didžiausios kris apie 20 procen- tų. Tačiau „Sodros“ išmokos vis dar yra didesnės nei pajamos, ir „Sodros“ kas mėnesį išleidžia 250 mln. litų daugiau nei gauna.

Valdančiajai koalicijai, kasdien kovojančiai su ekonominės krizės padariniais, reikėjo priimti labai nelengvą sprendimą mažinti pensijas ir socialines išmokas po to, kai Prezidentė Dalia Grybauskaitė jiems nepaliko kitos išeities, griežtai pasiskiusi prieš, kad lėšų stokojančią „Sodrą“ būtų galima gelbėti 2 proc. didinant mokesčių. Prezidentė kartu su liberalais pareiškė esą padidintas „Sodros“ mokesčių būtų nebepakeliamą naštą ir taip vos gyvuojančiam verslui.

Apie tai praėjusį ketvirtadienį Seimo posėdžio metu atvirai prakalbo TS-LKD frakcijos narys Petras Luomanas: „Turiu pasakyti, kad pensijų mažinimas mums yra primėtas ty, kurie nepritarė 2 proc. didinti „Sodros“ biudžeto įmokų. Noriu pasakyti, kad Prezidentė mums iškėlė reikalavimą nedidinti „Sodros“ įmokų 2 proc., ir tą turi žinoti visi. O tai reiškia, kad papildomai negauta į „Sodros“ biudžetą 454 mln. Lt. Ir tai, kad mes privalome mažinti pensijas. Noriu priminti, kad nacionalinio susitarimo metu ir profsajungos, ir darbdaviai sutiko, kad solidariai po vieną procentą mokėtų ir darbdavys, ir darbuotojas. Deja, kaip matote, tai nebuvo palaikyta“.

Valdančiosios koalicijos atstovai, kritikuojami kairiosios opozicijos, tvirtinusios, kad valstybė norinti išspręsti krizę vargstančių sąskaita, aiškino, kokie nelengvi sprendimai šiandien iškyla prieš akis. Liberalas Eligijus Masiulis aiškino, kad „Sodros“ deficitas 2010 m. „mažų mažiausiai“ gali siekti 2 mlrd. Lt. Jis teigė, kad esminė priežastis, kodėl tas „Sodros“ deficitas taip stipriai išaugo, yra ekonomiškai nepagrūsti ir nepama- tuoti 2007–2008 m. sprendimai, kai iš tikrujų G.Kirkilo Vyriausybė iš esmės padidino „Sodros“ išmokas, ne galvodama apie tai, iš kur „tų pinigėlių“ į „Sodros“ kasą gauti.

„Dar daugiau. Noriu pasakyti, kad spręsdami „Sodros“ deficitu problema 2010 m. apie 28 proc. mes turėsime skolintis. Puikiai žinome, kaip brangiai kainuoja skolinimosi pinigai, kad skolas po to reikia grąžinti ir atiduoti, ir ne kam kitam, o Lietuvos mokesčių mokėtojams“, – teigė Seimo narys E.Masiulis.

Iš tiesų susiklostė tokia padėtis, kad „Sodra“, kuri, pasak Seimo nario Rimanto Dagio, moka išmokas apie 1,5 mln. mūsų šalies gyventojų, dabar, ekonominio sąstingio laikais, nebesurenka reikiamų pinigų ir jau yra gerokai prasiskolinusi bei dalį išlaidų ati-

duoda tą skolą palūkanoms sumokėti. Bankrotai ir bedarbystė – pagrindinė priežastis, verčianti „Sodrą“ skursti. Juk ji veikia solidarumo principu: jaunesnės kartos moka mokesčius, kurie pensijų ir socialinių išmokų pavidalu išdalinami vyresnėms kartoms. Kiek dabar dirbančios kartos sumoka mokesčių, tiek Sodra ir turi pajamų. Iš tiesų žmonėms dažnai nėra svarbus šis principas, o tik savo asmeninė gerovė. Jiems atrodo, kad valstybės ižde pilna milijonų ir miliardų ir kad „Sodrą“ būtų galima finansuoti iš valstybės biudžeto. Deja, valstybės biudžetas taip pat yra deficitinis, tai reiškia, kad esame jau prisiskolinę. Gelbėti „Sodrą“ ir nemažinti pensijų kai kas siūlo skolindamiesi. Tačiau mes negalime peržengti tam tikros valstybės biudžeto deficitu ribos (10 proc.). Jei ši riba bus peržengta, tarptautinėse finansų rinkose taptume nebepatikimi, mums niekas nebeskolintų, o jau pasiskolintų pinigų palūkanos smarkiai išaugtų.

Mes tiesiog paskirstume skolose. Ir jei šiandien kiekvienas pensininkas nesitaikstys su nežymiu 10-20 litų pensijos sumažinimu, tai dabartinės jaunimo kartos gali nesitikėti gauti normalią pensiją ateityje, nes dar jaunesnės kartos turės uždirbinėti ne vyresniųjų kartų pensijoms, o šiandien prisdarytų skolą grąžinimui. Tokia yra realybė, kurios daugelis nenori girdėti, o socialdemokratų vadovaujamas Seime opozicinės frakcijos tokia padėtimi naudojasi ir mėgina pakenkti A.Kubiliaus Vyriausybėi bei perimti valdžią į savo rankas.

Praėjusį ketvirtadienį Seime svarstant Sodros biudžeto projektą krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, pavadavusi į užsienį išvykusį Ministram Pirminkinį A.Kubilių, atvrai prakalbo, kad pensijų ir socialinių išmokų mažinimą ketinama įvykdinti tuo pat metu, kai iš verslininkų monopolistų Vyriausybė galiausiai atsiėmė energetikos ūki, kurį jiems atidavė G.Kirkilo Vyriausybė ir socdemų valdytas praėjusios kadencijos Seimas. O tai dar labiau komplikuoją padėti.

Šioje salėje nėra né vieno žmogaus, kuris nori, trokšta priimti tokį Socialinio draudimo fondo biudžetą. Bent jau Vyriausybė remiančioje koalicijoje – tikrai. Bet neišgirdau né vieno rimto sakinio ar žodžio iš tų, kurie dėl to lieja krokodilo ašaras. O ką gi siūlote daryti? Abstraktūs „reikia ieškoti būdų, kaip didinti įmokas į „Sodrą“ dvelkia liūdnos atminties laikraščiu „Tiesa“, nes tie patys, kurie taip kalba, atsisakė balsuoti dėl 2 procentų įmokų padidinimo. Bankrotai, nedarbas – tai iš tiesų priežastys, kurios tėsis dar ir kitais metais. Tai visi žino, todėl rimtų pa- siūlymų nebuvinas tik rodo, kokie dviveidžiai mes mokame būti. Jau buvo sakyta, ko žmonės labiausiai pa- sigenda iš mūsų, čia susirinkusiu, – tai sąžiningumo. Ir jie jau tą mato. Iš naujojo socialdemokratų pirmininko A.Butkevičiaus neišgirdau bent jau atsiprašymo už buvusių Vyriausybė, už jautriai su pensininkais kalbėjusių

jų ministrę, kad vienas 1 mlrd. Lt „Sodros“ rezervo pernai buvo atiduotas Seimo rinkimų kampanijai. Seimo rinkimų kampanijai! Todėl mes šiandien ir paversti daryti daugelį šių la- bai nelengvų sprendimų. Šiandien būtų buvę nepalyginimai lengviau. Suprasčiau moralinę teisę kritikuoti būtent iš šitos frakcijos, jeigu jūsų, po ne Butkevičiau, tuometinių ministrai iki paskutinės minutės, net prasidėjus krizei, nebūtų plėšę iš biudžeto į sa- vo kišenę po 15 tūkst. Lt algos. Manopasirinkta profesija, jau apie tai kalbėjo ir kiti, ne medikai, buvo gydytoja. Esu išmokyta stengtis kuo tiksliau diagnozuoti, o diagnozavus – rintai gydyti. Todėl šiandien sakau, rintai sergančiai Lietuvos ekonomikai ir so- cialinei apsaugai reikalinga skubi operacija, kitaip – kelias į žlugimą, o tai reiškia, kad jūsų apverkti žmo- nės galėtų likti be pensijų. Veng- rai, estai, latviai, rumunai jau buvo paversti padaryti tai. Tai nėra vien tik Lietuvos bėda.

Dabar keletą sakinių žmonėms, kurie klauso mūsų. Kokiomis aplinkybėmis vyksta šis svarstymas? Ne dėl didelio gailesčio pensininkams pasta- raisiais mėnesiais tokios atakos prieš Vyriausybę ir konkretiai prieš A.Kubilių. Vakar Vyriausybė vienbalsiai pritarė „Leo LT“ išardymo planui, kiti savaitę prasidėda derybos. Mielieji žmonės, pagalvokime, kokios tai svarbios aplinkybės. Apskritai, ener- getika gržta į valstybės rankas. Ir ži- nomą, kadyra manančiųjų, kad gal per- sitą procesą, per ašaras dėl pensininkų kokiui nors būdu pavyks nugriauti Vyriausybę ir išsaugoti tą neskaidrų padarą. Vertimų režisieriu yra daug, o jūs, kurie dėliojate sugrįžimo scenarijų, deja, atrodote lyg įrankiai tų še- šelių, kurie vėl nori premjero kabine- to duris atidarinėti koja.

Dėl finansų suvaldymo. Spalio mėnesį teko kalbėtis su vienu rimtu eksperту. Švedas, dirbantis Vašingtone, paklausės apie Lietuvos ekonomiką, iš A.Kubiliaus išgirdo vieną sakini apie tuo metu I.Simonytės Vašingtone išplatintą euroobligacijų emisiją už 6,5 proc. Jis pasakė: užtenka, viskas aišku, jūs esate gerame kelyje, proce- sas yra suvaldyti. Neskolintų, jeigu ne- būtų įsigilinę į procesus, kurie vyks ta Lietuvoje. Manau, kad šešeliai to- dėl ir sukruto, kad suvaldyta padė- tis ir jau rodo gerus požymius. Kaip 2000 m. atėjote, kai tuometinė kri- zė buvo įveikta būtent A. Kubiliaus įžvalgų dėka ir beveik 10 metų švaistė pinigus į visas puses. Padaryti darbus, kuriuos turime padaryti, kuriuos būtinai reikia padaryti, deja, yra tokia mūsų šios dienos misija“, – sakė R.Juknevičienė.

Nežiūrint, kad dalį Seimo narių pakirto naujos kartos gripo virusas, kad socialdemokratai visais būdais stengesi sukirsti „Sodros“ biudžeto projekto svarstymui, vis tik už įstatymą balsavo 66 parlamentarai, 64 – ne- pritarė. Tačiau galutinis mūsų šios dienos misija“, – sakė R.Juknevičienė.

Ingrida VĒGELYTĖ

Naujos knygos

Sudužusios gyvenimo nuolaužos

“Mano knyga – tarsi lieptas, ant kurio turėtų parymoti mūsų pali- kuonys, atėję palydėti sruvenančio laiko”, – šiai žodžiai į skaitytoją prabyla knygos “Liudijimas po genties medžiui” autorė Zuzana Budaitė-Stunžienė. Autorė, remdamasi pagrindinio herojaus Vlado Tamučio, buvusio politinio kalinio, tremtinio išgyvenimais ir patirtomis kančiomis, apibendrina visas Lietuvos buvusių politinių kalinių bei tremtinių netek- tis, skausmą išsamiau aprašydama Raseinių krašto žmonių patirtas nuo- skaudas ir pažeminimą.

Vladas Tamutis gimė Girdvainių kaime, Raseinių valsčiuje. Tėvai jam, kaip vyriausiam sūnui, atidavė ūki, ir ateitis buvo nulemta, nors jaunuolis labiau buvo linkęs prie mokslo. Vladas Tamutis buvo susipratęs, patriotiškai nusiteikęs. Jis tapo Pavasari- ninkų – katalikų jaunimo organiza- cijos nariu, tarnavo Lietuvos kar- riuomenėje, priklausė Raseinių šau- lių rinktinės raitelių būriui. 1941 metais pasitraukus frontui dalis so- vietų kareivių dezertyrų pasiliko Lietuvoje ir ēmė plėšikauti, skriaus- ti vietus gyventojus. Šaulių sajungos vadai sukvietė artimiausią apylinkių vyrus ir įsakė ginti savo krašto žmo- nes nuo niekadėjų. Raseinių krašto vyrai, ginkluoti automatais, šautu- vais, išvyko į Viduklės miškus. Vladas Tamutis prisiminimuose rašė: “Apsupome mums nurodytą miš- ko dalį ir gerokai pašaudėme... Nes šaulio pareiga – ginti Tėvynę ir jos žmones.”

Politiniai įvykiai vos ne kiekvie- ną dieną pateikdavo siurprizų. Jau- ni vyrai tada neraginami apsispręs- davo: tiesiausias kelias tais sumai- sties laikais – pas partizanus. 1944 me- tais V.Tamutis išėjo į partizanų vado Lauryno vadovaujamą būri. 1945 me- tų vasario 15 dieną jis areštavo. “Kankino ir tardė daugiausia nakti- mis, – aprašo Vlado Tamučio pa- sakojimą Z. Stunžienė. – Vis paguldo kniūbsčią ir pagaliu dau- žo nugarą. Prarandi sąmonę, įme- ta į “sklepą”. Nugara sutinsta, kai tinimą atleidžia – vėl daužo. Su- galvojau: po marškiniais apsivyniodavau “gūnikę” nuo lovos. Marškinius užleidžiu, stribai né nepastebi, kad apsivyniojės...”

Vladą Tamutį nuteisė 10 metų la- gerio ir penkerius tremties. Archangelis, Vorkutos, Irkutsko kalėjimai, sunkus, nepakeliamas darbas, nepa- keiciama buitis, beprasmės žmonių mirtys. Sovietų GULAGO tikrovė, tremties “subtilybės” Krasnojarsko krašto Maklakovo gyvenvietėje – vi- sa tai skaitytojas ras Zuzanos Budai- tės-Stunžienės knygoje “Liudijimas po genties medžiui”.

“Tremtinio” inf.

Tesinys.
Pradžia Nr. 44 (874)

Vorkuta – skaudi praeitis ir niūri dabartis

Vorkuta – už Šiaurės poliarinio rato apie 160 km nuo toles didžiausias miestas pasaulyje. Ši pavadinimą žino daugelis. Žmonių atmintyje šis vardas įsirežė kaip baisiausio pažeminimo, nepakeliaus kančių ir mirties vieta.

Visiems šis miestas asocijuojasi su kalėjimais, lageriais, mirtimi, skausmu, alienčiais darbais anglies šachtose, badu, suluosintais žmonių gyvenimais. Si geografinė vieta buvo pažymėta blogio ženklu. Vorkuta apsupta gausių anglies kasyklų, šachtų, kadaise pastatytų vien tik kalinių rankomis. Šio miesto vardas yra tapęs GULAGO metafora.

Šiuo metu GULAGO istorija tarsi primiršta, tačiau betolimesnio praeities suvokimo ir kritinio įvertinimo – į priekį žengti sunku. Ypač Rusijai. Tai stipriai juntama nuvkus i Rusiją ir bendraujant su vietiniai paprastais žmonėmis. Jie iki šiol įbau-ginti, jaučiasi nesaugūs, sil-pni, kontroliuojami, jiems sunku išsilaisvinti. Juos vis dar kausto baimė, kontrolės mechanizmas, kuris, atrodo, lyg jau turėtų būti praėjės. Nuslopintas atsakomybės jausmas, išugdytas nepasitikėjimas, bejėgišumas ir pasyvumas dar stipriai įsišaknijęs visuomenės atmintyje ir veiksmuose. Sovietinės sistemos sukurtas mentalitetas užslopino ar visai iš žmonių atėmė geriausias moralines savybes.

Mus domino Vorkutos miesto praeitis, lagerių ir darbo šachtose sistema. Atvykę į Vorkutą pamatėme itin nykų, pilkų, purvinų sovietinį miestą. Galbūt pliaupiantis lietus taip pat prisidėjo prie tokio vaizdo. Miestą tarsi sudaro dvi dalys, kurias skiria Vorkutos upė. Apžiūrėjome senąją miesto dalį, tarsi vaiduoklis gąsdinančią iš tolo ir priverčiančią jaustis nejaukiai. Toje miesto dalyje anksčiau gausiai gyventa, dabar ten tik stovi dešimtys negyvenamų namų, tinkamų nebent siaubo filmų kūrimui ar išminuotojų pratyboms. Viskas sunykė, apaugo žolėmis, krūmais. Dalis senųjų vietas gyventojų taip pat žino kraupią praeitį, tik nenori knaisiotis po istorijos dulkes. Jokios gyvybės, tiktais praejusio gyvenimo dvasia. Cia amžiaus viduryje buvo lageriai, šachtos, akmens anglų kasė kaliniai. Vėliau lageriams sunykus, dalis žmonių išsikraustė ir apsigyveno kitose vietose ar visai paliko miestą.

Specialistų apskaičiuota, jog dėl darbo trūkumo dabartiniu metu Vorkutai pakaktų 66 tūkstančių, o ne 126 tūkstančių gyventojų. Dar prieš kelias dešimtis metų čia gyveno net 240 tūkstančių žmonių. Šiuo metu bedarbystė – didžiausia miesto problema.

Ar Vorkuta turi ateiti? Visgi yra manančių, jog miestas atsigaus, gal netgi taps turistų traukos centru. Juk čia unikali gamta su Uralo kalnais ir neaprēpiamais tundros plotais, vandenimis. Deja, sunku patikėti. Rusija neišnaudoja valstybės turimų turtų, todėl sunkiai sekasi žmonių gyvenimą pakreipti tinkama linkme. Tačiau juk reikia tikėti GULAGO kalinio, Nobelio premijos laureato, rašytojo Solženicyno pranašyste, jog laisvi, nepri-klausomi žmonės atgaivins, pažadins buvusių lagerių kraštus.

Akmens anglies gavyba šiuo metu negali tinkamai konkuruoti su stipresniais, pavyzdžiu, Sibiro Kuzbase išgaunama pigia anglimi. Maršruto Maskva–Vorkuta traukinyje sutikta moteris, grįžtanti į namus Vorkutoje, apgailestavo dėl miestiečių, išsikeliančių iš Užpoliarės miesto, tačiau pripažino, jog sudėtinga situacija daugelį verčia trauktis.

Vieno iš ekspedicijos dalyvių senelis, kaip ir daugelis kitų lietuvių, prieš gerą pusę amžiaus kalėjo, vargo, dirbo sunkų alinantį darbą Vorkutoje, o dabar mes vaikšiojome jo ir kitų nuskriaustujų išmintais kelias, tačiau laisvi keliautojai, norintys ir besi-stengiantys įsivaizduoti kalinių kasdienybę.

Nuo GULAGO įkūrimo Vorkutos buvusiose apie 40 šachtų kančių kelius ējo beveik du milijonai žmonių. Manoma, kad visa lagerių iš šachtų sistema pareikalavo apie 200 tūkst. žmonių gyvybių, apie 15 tūkst. iš jų žuvo nuo prižiūrėtojų kulkų.

I valdžią atėjus N. Chruščiovui, GULAGO sistema pradėta naikinti, tačiau dar ilgai ne visiems kaliniams buvo suteikta galimybė palikti kalinimo ir tremties vietas. Buvo ir pasilikusių savo noru. Juos viliojo žadamas didžiulis atlyginimas. Žmonės netgi ėmė veržtis išvairių Sovietų sąjungos vietu.

Daugybė įkalintų ar ištremtų lietuvių daugiau niekad neišvydo Lietuvos. Maždaug ketvirtadalis likusių gyvujų išsibarstė po įvairias Rusijos vietas, aplinkybių vertėliai liko ten gyventi.

GULAGO pėdsakais

Bendrijos „Lemtis“ ekspedicija į lietuvių kalinimo vietas Komijoje

Praeities liudininkai ir šiu laikų atminimo ženkli

Vorkutoje apžiūrėjome pirmosios šachtos vietą, vadintą Kapitalnaja. Ten jau nieko nelikę, tik kur ne kur matosi įrodymai – išsproginti įėjimai, vėdinimo angos, barakus juosusios spygliuotos vielos liekanos. Dar riogso apgriuves paminklas, skirtas pirmajai šachtai. Prieš penkerius metus čia stovėjo

(skulptorius – Vladas Vilčiūnas, architektai – Rimantas Dičius (Lietuva), Vitalijus Trošin (Rusija), Vasilij Barmin (Rusija)). Šis paminklas tapo visų Vorkutos kalinių, žuvusių lageriuose, atminimo simboliu, ir yra šalia buvusios 29-osios šachtos kapinių. Čia palaidoti žuvę garsiojo Vorkutos sukilio dalyviai. Paminklas ir kapinės – šalia plento, tačiau, deja, tik retas pakeleivis sustoja pagerbtii aukų. Šalia paminklo mėtėsi šampano buteliai. Manome, jog čia atvyksta jaunavedžiai

Apleistas Oktiabersky rajonas. Vorkuta

tis senuosis laikus, tačiau dabar jo kaip nebebuve. Vargu ar buvę kaliniai beatpažintų šias vietas, amžinai išpaudusias žaizdas į jų širdis, menančias vargus ir prarastus gyvenimo metus.

Lietuviai, lyginant su kitomis nukentėjusiomis tautomis, pastatė daugiausiai atminimo paminklų visoje Rusijos Federacijoje, kalinimo ir tremties vietose. Ypač daug jų buvo pastatyta Atgimimo laikais, kuomet istorinei praeicių buvo skiriama dideles dėmesys bei stengiamasi išsaugoti ir ugdyti tautiškumą bei vienybę. Visai netoliene stovi baltai nudažytas paminklas lenkų kaliniams. Šalia – vis dar veikiantis geležinkelis, kuriuo kartkartėmis iš veikiančių šachtų pravažiuoja vagonai su anglimi. Taip pat Vorkutos upė, TEC'as – termofikacinė elektrinė, kuri degindama vietinę anglę gamina miestui elektrom.

Buvo dar tik rugėjo pradžia, tačiau oras nežadėjo niekogero. Tris dienas be perstojo merkė lietus. Aplankėme buvusią Jur Šoro gyvenvietę netoli Vorkutos. Čia stovi didžiausias paminklas kalėjusiesiems Vorkutlage

Nuvirtęs lietuviškas kryžius Lazareto kapinėse
Gintauto Aleknos nuotr.

ar jaunimas, turbūt visai ne susimąstydamis apie šios vienos prasmę.

Paminklas – iš 2,5 metro granitinių blokų, virš jų – apie 3 metrų bronzinė Kris-taus skulptūra, apsupta kelių metrų aukščio ketaus kolonų, viršuje sujungtų atviromis arkomis. Aplink paminklą ir kapines plytinti tundra ir jos bekraštė tuštuma kuria įsimintiną vaizdą: atrodo, esame tokie vieniši ir maži šioje neaprēpiamoje teritorijoje.

Už dviejų kilometrų suradome daugumai žinomo sukilio vietą. Pirmosiomis

1953 m. rugpjūčio dienomis protestuodami prieš sunkiai pakeliamą kalinimo režimą, žmonės sukiuso su šukių: „Nera duonos – nera ir anglies!“ Sukilimas buvo numalšintas tik atidarius ugnį – NKDV duomenimis, žuvo 65 dalyviai, tarp jų 11 mūsų tautiečių. Dar triskart tiek buvo sužeista. Dabartiniu metu ši tragiska vieta apaugsi krūmais, sunaikinti beveik visi pėdsakai. Kyšo tik spygliuotos viejos liekanos. Kur ne kur ne matosi betono nuotrupos, buvusių kelių žymės. Viškas pa-smerktas sunykti, juk to ir buvo siekiama.

Grįždami aplankėme Se-verny gyvenvietę. Joje išlikusios internacinalinės kapinaitės. Prieš jas stovi labai išspūdingas, visai neseniai pastatytas paminklas kalėjusiems venogramis. Radome ir keletą lietuvių kapų.

Jau rugsėjis, tačiau „maškaros“ – mažų musycių dar buvo pilna. Jos pasitiko mus itin nesvetingai palikdamos rausvus įkandimus ant kūno, tarsi bandė įrodyti, kas čia še-mininkai.

Vorkutoje praleidome tris parą, visą laiką lijo. Kad ir buvome pasiruošę tokioms oro sąlygomis, bet lietus varė į neviltį.

Nuošaliuose tundros plotuose suradome dar vienas kapines. Ijas vedė iš kelių kilometrų matomas didžiulis metalinis kryžius. Jo viršūnė mums buvo tarsi kelrodė žvaigždė, iškilusi aukštai virš horizonto. Priėj sužinome, jog tai ukrainiečių aukų atminimą žymintis atminimo ženklas. Kapinėse radome ir lietuviškų pavidarių. Visada labai jaudina, kai toli nuo Lietuvos, viduryje tundros, randame lietuviškų pėdsakų. Tai atrodo taip artima, sava. Šią vietovę sunku pavardinti kapinėmis, nes dauguma kapelių apaugę žole, krūmais, tik virš jų bekystantys kryžiai parodo, jog ši vieta dar egzistuoja.

Grįždami į miestą praejome pro dar veikiančią 40-ają šachtą „Vorkutinskaja“. Per parą joje iškasama apie 800 tonų anglies. Visai šalia, tik kitoje kelio pusėje prieš šachtą – lenkų pastatytas paminklas. Tai įstisi plotai prieš pusę amžiaus nukloti aukomis, dabar apie jas mena tik paminklai, kurių gausu Vorkutajoje ir jos apylinkėse. Atminimo ženklai tarsi iprasmina, ragina pakeleivį prisiminti, pagerbtį žuvusiuosius, tačiau vietiniams tai neįdomu.

(Bus daugiau)
Tomas KAZULĖNAS

Partizanų Motinos

Mama, man gėlės
Tavo meilę šlama,
Už Tave pasaulyje
kas daugiau mylės...

Yra vienas žodis, mus lydintis nuo lopšio iki mirties. Visa, kas buvo gera, šviesu ir linksma, kai skaudėjo, kai buvo baisu ir alkana mumyse – šaukémés meilés ir apgynimo – Mama!

Kreipémés į pasaulį pranešdami apie savo ateijimą. Riksmu ir ašaromis glaudémés, Mama, prie Tavęs, slėpémés ir laikémés už Tavęs, kaip už plausto didžiajame Būties vandenyne...

Gražiausios liaudies dainos – Motinoms: „Dienelę ant akeilių/Naktelę ant rankelių...“ arba „Aš pakelsiu velénelę/ Pasiguosiu Motinélei...“

Bet ir Dievo kūrinj Saulę – šviesos, šilumos ir gyvybių davęjų – tautos dainius Motina vadina. Taip, Saulė – mūsų kosminę Motiną. Ir Dievo kūrinys Žemė, maitinanti mūsų širdis ir protus gyvybių stebuklais ir paslaptimi, yra mūsų Motina. Visa, su kuo žmonija susijusi, be ko gyventi negali – Motina vadina. Ir Lietuvą, be galio sunkiose jos istorijose gelbėjo ne vien kardas ir ne karys su kalaviju ant žirgo, o iš esmės gelbėjo Motiną lietuvių, Motina katalikė – malda ir darbu. Motinos labiau nei kas kitas saugojo lietuvišką kalbą, ijdėdamos ją vaikų lūpas ir širdis.

Atmenu Petro Rimšos „Vargo mokyklą“, kai Motinos dainavo lietuviškas lopšines, sekė pasakas, sakmes ir padavimus savo atžaloms, saugojo tautines vertėbes, papročius ir mokė tinkamo elgesio, saugojo tautos dorą – tikėjimą.

Katalikės Motinos ikvėptas poetas Bernardas Brazdžionis klausė: „Kaip skausmo ašaros mirgėjo žiburėliai./ Ar Tu tenai, ar Tu ten, Lietuva?/ Ir iš tamsos, ir iš nakties, ir iš šešelių/ Atsilie-

Laiškas Motinai

(iš lagerio)

pė – Aš čia gyva!“

Medžių šakos auga aukštyn ir platyn, bet ryši su kamienu tik sudžiūvusios ar nukirstos praranda. Ir paukščiai susisuka lizdus, ir žvėreliai išsi-kasa olas, ir mūsų gyvulėliai vakarop parlinguoja namo, tiktai mes įkalinti Sibiro plathybėse dairemės pro grotuotus langus į tolimą tėviškės kelią, netekę tėvų, bet neišsižadėjė pavergtos Tėvynės. Žinojome jos istoriją, saugojo-

las ir prievarta. Išgyvename kančių, atgailos ir apsivalymo laikotarpį, nors iš atminties dar neišejo Sibiro Arkties speigų pašalas. Dar gyvas sutryptos tautos šauksmas...

Sibiro tremtis man jau bágėsi ir aš greitai apkabinsiu pličiašakę tėviškės liepą, patrymosiu prie okupanto sudegintos giminės pamatu. Pasi-melsiu už NKVD nužudyto jaunélio brolio vélę ir už Tave, Mama, Sibiro tremtyje.

Vytautas Balsys-Uosis

me gimtają kalbą ir pilkapių atminimą...

– Kiekvieno mūsų pareiga – atida žmogui, bet pirmiausia nusilenkiam tėvų žemei, bočių kapams ir kultūros paminklams, nes tai žadina mūsų dvasią...

Lietuva, Tėvynė mūsų!

Pasaulis platus ir kiekvienas jos kampelis kam nors brangus, atmintinas, bet gimtoji Tėvynė – brangiausia iš visų. Juk širdis priklauso kaimeniui – Lietuvai, kuri mus užaugino, išmokė auginti Gėriu daigus...

Stalinizmo nualinta, pažeminta tauta keliasi, bunda savimonė, pasitikime ateities vizija.

Lietuvių tautaisvetimi me-

Prisiminsiu senolj knygnešį, Tėvynės žadintojus: vyskupą Motiejų Valančių, dr. Vincentą Kudirką, Simoną Daukanatą, Maironį. Tai jie žadino tautą, kvieté pakilti, nusimesti carinės priespaudos grandines, kad ateities kartos pasakytu: „Taip, jie verti, amžinai verti pagarbos – amžinos! Garbė jiems! Garbė Lietuvai! Aš kalynys,

aš tremtinys išsekės,
Išduotas priešui –
be kaltės.

Dar ilgesiu
aptemę akys –
Ilgiuos, Mama,
amžinai Tavęs!“

Sūnus Vytautas

Albinas SLAVICKAS

Ir gražūs gi tie žmonės!

2005 metų birželio bainiantis Šventosios gelbėjimo stočiai tris dešimtmečius su kaupu vadovavęs, šiemet paulio seniorų krepšinio varžbose bronzos medalį pelnęs Kastytis Pesys parodė per erdvę stoties langą: „Antai – auksčiausia kopa, gal per 15 metų išaugusi, mano akyse pajūriu vėjų kantriai supustyta iš nuo Palangos sunėsto smėlio. Kai pradėjau dirbtį, čia buvo lygu kaip futbolo aikštėje. Dabar jau labai solidi užuovėja ir paukščiams, ir žmonėms.“

Savają „Kantrybės kopą“

net 80 metų augino – ir dabar mes visi ja gérimes – kukli kaip čiobrelis žemaitiškoje pievoje moteris, dvasios galiomis lietuviybei, tautai, kalbai atsidavusi klaipédietė Kaimo rašytojų sąjungos naře Rožė Poškienė. Su ja susipažinau 2008-ųjų liepą Švēkšnoje. Tąkart seniūnijos salėje buvo pristatyta R. Poškienės sudaryta čia (taip pat Palangoje, Užventyje, Telšiuose ir kitur) sie-lovadinį darbą dirbusio kuno literato Tado Poškos eiléraščių rinktinė „Ménilio ašara žieduose“.

Ypač didžiulio pasisekimoto tarp Vakarų Lietuvos skaitytojų pajūriečių susilaukė UAB „Ciklonas“ 2008 metais išleista pasakojimų-pasi-kalbėjimų-prisiminimų knyga „Atspindžiai“. Leidinyje amžinam gyvenimui atgyja Rietavo valsciuje, Nargalvių kaime, 1929 m. rugėjo 10 d. gimusios lietuvių kalbos mokytojos, rašytojos Rožės Poškienės sutiki herojai – Sibiro kankiniai, rašytojai, kungių, menininkai, Abingos ir jos „Lurdą“ puoselejantis Alfonas Šiaulytis.

(keliamas į 6 psl.)

Pastatykime paminklą Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga jau keletą metų mėgina įvairiais būdais pagerbti Lietuvos Laisvės kovų dalyvių Motiną. Dėl to buvo vykdomas projektas, kurio tikslas – specialia lentele pažymeti žinomus Lietuvos partizanų Motinų kapus. Įvairiose Lietuvos kapinėse jau dabar galima surasti apie tūkstantį kapų, pažymėtų lentelėmis su užrašu „Čia ilsisi Lietuvos partizano(u) Motina“. Visa tai yra daroma pačių buvusių politinių kalinių ir tremtinių iniciatyva ir jėgomis. Bet šito, atrodo, nepakanka.

Buvusių politinių kalinių ir tremtinių, Kovotojų už Lietuvos Laisvę bendruomenėje jau senokai šventai tikima, kad Lietuva iki šiol nėra deramai iprasminusi ir jamžinus Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinos aukos ir kančios. Viešos diskusijos apie tai, kad Lietuvoje turėtų stoveti deramas paminklas paprastai lietuviui Motinai, dėl savo Tėvynės Laisvės paaukojusiai visa, kas Motinai gali būti brangiausia – savo vaikus – tėsesi jau ne vienerius metus. Pasakoju muose apie ginkluotą rezistenciją ir tremčių – bado ir šalčio – sukeltas kančias, Motinų išgyventas skausmas ir jų auka yra ypač pabrėžiama. Kas nežino pasakojimą apie Lietuvos partizanų išniekinus kūnus, numestus ant miestelių aikščių grindinio? O ar dažnas susimastė, kas labiausiai kentėdavo nuo tokio vaizdo? Pasak Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmininko Antano Lukšos, niekas Lietuvoje sovietinės okupacijos metais taip nenukentėjo, kaip Motinos. Jis ir pats iki šiol, jau būdamas garbingo amžiaus, ypač pagarbai prisimena savo Mamą, už Lietuvos Laisvę atidavusią net trijų sūnų gyvybes, tarp kurių buvo ir legendinis partizanas Juozas Lukša-Daumantas.

Rūpesčiai dėl Lietuvos kovų dalyvių Motinos aukos ir kančios pagerbimo ir jamžinimo tėsiavosi iki šiol. Buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai net trejetą metų vedė derybas su Kauno miesto valdžia, kad tokiam paminklui būtų skirta vieta. Pagaliau buvo sutarta, kad jis galėtų stoveti Kaine, Ramybės parke, buvusio-

se Kauno miesto kapinėse, netoli Rezistencijos ir tremties muziejaus.

Šiaisiai metais Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga paskelbė paminklo konkursą, kuriam 14 projekti – nuo Rūpintojėlio iki abstraksių – pateikė skulptoriai, projektuotojai, liaudies meistrai. Kauno miesto gyventojai ir svečiai ne tik turėjo progos apžiūrėti siūlomo paminklo maketus, bet ir skirti savo balsą labiausiai patikusiam projektui, palikti įrašą su pastabomis ir pasiūlymais atsiliepimų knygoje.

Spalio 19 d. sajungos būstinėje, Kaune, buvo suburta kompetentinga komisija iš Seimo, miesto valdžios, buvusių politinių kalinių ir tremtinių bei Lietuvos dailininkų sąjungos atstovų. Komisijos nariai atidare balsadėžę ir suskaičiavo parodos lankytojų balsus. Daugiausia balsų surinko keturi projektais, kuriuos komisija ir svarstė. Galiausiai buvo sustota ties dvieju skulptūrų maketais – Motina, sukniubusia prie žuvusio sūnaus kūno ir nuo skausmo palinkusia Motiną, erškėčių vainiku surakintais angelo sparnais (autoriai – skulptoriai Vidmantas Gylikis bei architektai Jonas Anuškevičius ir Vytenis Izkaitis). Komisijos nariai vienbalsiai balsavo už V. Gylikio sukurtą Motiną – Skausmo Angelą, beje, surinkusių ir daugiausia parodos dalyvių balsų.

„Momentas, kuomet Motina pamato aikštėje numestus išniekintus sūnų kūnus, kai iš skausmo prasiveria žemė, kuomet iš skausmo tam-pama Dvasia, išskleidusia kulkų žaizdomis švytinčius sparnus... Motinos figūra ir grindinys. Ir daugiau nieko... Trapi, tauri ir labai stipri Partizanų Motina“, – šitaip savo viziją išreiškė skulptorius V. Gylikis.

Vėliau kalbintas jis pasakojo, kad ši tema jam nėra svetima. Jis jau dalyvavo trijų Lietuvos partizanų apygardų jamžinimo konkursuose. Jo sukurtas monumentas Vytauto apygardos partizanams atminti stovi Utenoje. Taip pat jis yra autorius ir monumento Naujojo Vilnioje, skirto tremtiniams atminti.

(keliamas į 6 psl.)

Neramios dienos ir nakty

Padovinio kaimas (Marijampolės sav.) iki 1930 metų buvo valsčiaus centras. Tai buvo didelis kaimas – 69 ūkiai, išsidėstę keturiomis linijomis. Ir dabar likusi nemaža buvusio kolūkio gyvenvietė. Kartu su kitaikais ūkininkais čia gyveno Petras ir Marija Šatai, turėję per 30 ha žemės. Jie užaugino sūnų ir dukterį, ramiai ūkininkavo. Tačiau pokario metais Padovinyje, kaip ir visoje Lietuvoje, laikai buvo neramūs. Dieną sodybose ir trobose rausdavosi stribai ir radę kokį vertin-

ne į tremtį buvo vežama vyskupo Brizio brolio šeima, Palšiai, Žukauskai iš Plynių kaimo, Zavistauskų šeima, Gavėnai iš Skersabalių, Lasavickai, Puzerai iš Šarkaičio kaimo, Staskevičiai iš Šarkio kaimo, Miliauskai iš Asavos kaimo, Burduliai iš Vincentiškių, Virbickai iš Raudeniškių. Daugeles buvo Kalvarijos valsčiaus gyventojai.

Ešelonas sustojo Nižnij-Udinsko stotyje, Irkutsko srityje. Iš stoties jaučią traukiamais važiais, sunkvežimiais

Lietuviai tremtiniai prie savo gyvenamojo būsto Muchino gyvenvietėje, Alzamajaus rajone

gą daiktą tuo pat nugvelbdavo. Nakty į langus tyliai pasibelsdavo partizanai.

1948 m. gegužės mén. Marijampolės gimnazijoje vaikai sėkmingai išlaikė egzaminus, ta proga pas Šatus susirinko nemažai jaunimo. Netikėtai pasirodė stribai areštavo abu Šatus vankus ir nugabenę į Marijampolę patalpino į areštinę. Jau išvakaro buvo renigiamas šios šeimos trėmimas. Gimnazistai išsisikirstė, senieji Šatai neišdrįso nakvoti namuose, nes senokai laukė galimo trėmimo, tad išėjo pas kaimynus. Paryčiais Petras Šatas parėjo namo, perkélé ganykloje gyvulius. Sodyboje, atrodė, buvo ramu, bet vos tik jis ižengė į kiemą, tuo buvo sučiueltas tykojusių stribų. Išiutė, kad jis negrįžo kartu žmona, apkūlė ir išsivarė pėscią, neleidę pasiimti jokios mantos.

Tremiamujų vagone Šatas sutiko iš daboklės atgabentus savo vaikus, tik žmonai pavyko pasislėpti. Šatai į nežinią vyko tuščiomis rankomis – neturėjo nei maisto, nei šiltų drabužių. Pažiūstami dalijosiukliais savo ištekliais, ilgos kelionės metu maitino. „Nors ramiai miegosiu naktimis“, – liūdnai guosdavo save Šatas. Panašiai kalbėjo daugelis tremiamujų. Lietuve tuo metu ne apie miegą galvojo žmonės, – visi laukė, kuo pasibaigia kiekviena naktis ir diena. Kiekvieną šeimą kankino rūpesčiai, kaip išsimokėti didžiules pylavas, kaip išsiuskti nuo valstybinių paskolų rinkėjų ir kaip sutramdyti išsiuautėjusius girtus stribus, kaip paslepsti užsukusius nakvoti partizanus.

Ne savo noru tame pačiame vago-

žmones gabeno ką kur. Penkios šeimatos, tarp jų ir Šatai, pateko į Altajaus rajono Jandarmos kaimą. Patalpino sunkiai apšildomame barake. Reikėjo dirbtį „chemlieschoze“ prie pušų nusakinimo darbų. Miške vasarą kamavo uodai, muselės, nuo kurių gynësi ant galvos užsidėjė sietelius. Darbininkai vaikščiojo užtūniuomis akimis, o už atliktą darbą dienai gaudavo 200 g duonos ir virinto vandens. Nedirbantieji negaudavo nieko. Tiems, kurie ką nors atsivežė, buvo lengviau.

Tarp tremtinii buvo moldavų, ukrainiečių. Vienas ukrainietis į šias vietas buvo ištremtas 1930 metais. Tų metų tremtiniai jau beveik visi buvo mirę. Mirtis netrukus ēmė „Šienauti“ ir 1948-ųjų tremtinius. Pirmieji iš bado pradėjo tinti ir mirti moldavai.

Visos tremtinii mintys buvo nukreiptos į téviškę. Linksmiausia žinia, juos pasiekusi tais metais, buvo Stalino mirtis. Vietiniai verkė, netekė savo „tévo“, lietuviai juos tada savaip „užjautė“. Tremtiniai pradėjo gyventi šiek tiek laisiau. Netrukus iš tremties vietų buvo galima išvykti, bet daugelis čia jau buvo praradę sveikatą, iš jaunimo buvo atimtos galimybės siekti aukštojo mokslo.

Aleksandras JAKUBONIS

Pastatykime paminklą Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinai

(atkelta iš 5 psl.)

„Ši tema manyje yra nuo pat vaikystės. Gimiau tuo po to – 1954 metais, gal todėl tai yra mano kraujyje. Kai žiūriu į tą laiką fotografijas, atmintyje pražysta artimųjų pasakojimų nuotrupos. Išižiūriu į žmonių veidus, atrodo, kad aš juos pažįstu – tokie jie man artimi... Ir kartais nusmelkia minčius, kad tokį žmonių nebéra ir nebebus. Kad jie būtų, kad jie atsirastų, reikia milžiniškų mūsų visų pastangų, reikia neiškreipto istorijos vaizdo, teisingų pamokų, prasmingų, sukrečiančių paminklų. Jaučiuosi skoltingas tam laikui. Toks jausmas, tarsi šitam darbui ruošiausi visą savo gyvenimą: mokiaus, kažko išmokau, kaupiau patirčių. Ši darbą priimiu kaip Dievo ir likimo dovaną, neatleidžiančią nuo atsakomybės“, – taip savo kūrybinę misiją nusakė V. Gylikis.

Paminklas yra numatytas pagaminoti iš žalvario, 5,5 metro aukščio. Gris-

tas aikštėlės plotas turėtų būti apie 40 kvadratinį metrų. Grindinys šalia Motinos skulptūros turėtų būti banguotas taip, kad susidarytų efemeriskas aikštėje numestos kritusio partizano šešelio, atspindžio išpuolis.

Iš tiesų jau dabar paprastų žmonių iniciatyva yra nuveikta didelis darbas. Pasak A. Lukšos, žmonės noriai aukoja šiam šventam reikalui ir jau dabar yra suaukota apie 80 tūkstančių litų. Pasak projekto – nugalėtojo autorė, darbus jau galima pradėti. Tačiau tai yra tik mažesnė reikiamos sumos dalis. Todėl buvę politinių kalinių ir tremtiniai ir toliau dirba lėšų paieškos darbus: su vardiniais paramos prašymais jau kreiptasi į užsienio lietuvių bendruomenių narius, prenumeruojančius LPKTS leidinius „Lietuvos Laisvės kovų archyvas“ bei „Tremtinys“.

Ingrida VĖGELYTĖ,
Jolita NAVICKIENĖ

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga kviečia visus geros valios žmones, verslo įmones, užsienio šalių lietuvių bendruomenes paremti ši prasmingą ir reikalingą monumentą Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinai. Aukoti galima pervedant lėšas į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos DnB NORD banko sąskaitą Nr. LT 86 4010 0425 0156 6754.

Dékojame paaukojusiesiem:

Emilijai Zalagénienėi – 200 litų,

Vincentai Morkūnienei – 50 litų,

Albinai ir Juliu Lukiams – 100 litų,

Genovaitei ir Juozui Čiutoms – 50 litų,

Adolfai ir Juozui Maldučiams – 100 litų,

Vladislavai Mačiulytei – 50 litų,

Bronei Čižauskienei ir Marijonai Staškūnienei – 200 litų,

Juozui Gražiui – 100 litų,

Irenai Onai Banevičienei – 100 litų,

Danutei Domicelei Abugelienei – 100 litų,

Danguolei Karkalienei – 100 litų,

Jonui Stegvilui – 100 litų,

Vitui ir Petru Ambrazevičiams – 200 litų,

Emilijai Buinevičienei – 100 litų,

Aldonai Urbonienei – 100 litų,

Almantui Kalinauskui – 200 litų,

Danutei ir Stanislovui Aleksejūnams – 100 litų,

Danutei ir Jonui Lindoms – 200 litų,

Janinai Indrišiūnienėi – 100 litų.

LPKTS pirmininkas Antanas Lukša

Ir gražūs gi tie žmonės!

(atkelta iš 5 psl.)

Itin sudomina meninės apybraižos apie daug vertingų darbų tautai nuveikusius Klaipėdos Taikos Karalienės parapijos kleboną, Klaipėdos dekaną Bronislovą Burneikį (1923–1991) ir Klaipėdoje dirbusį kunigą Jézuitą, nuo 1949 m. kančių kelius Sibiro lageriuose éjus Antaną Šeškevičių (1914–2002).

2009-aisiais rudenėjant, rašytojas Rožės Poškienės rūpesčiu išleista ir skaitoma 320 puslapiai apimties knyga – kunigo Antano Šeškevičiaus „Dienoraščiai“. Ją taip pat dailiai išleido UAB „Ciklonas“.

Ypač malonus ir palankiai rašytojos Rožės Poškienės talento gerbėjų sutikas Panevėžio vyskupo, JE Jono Kaunecko 2009 m. rugsėjo 17 d. „Padéka-

palaiminimas“. Retam Lietuvos literatušiai skirtas tokis aukštas įvertinimas už dvasinę ir menišką brandžią, ne privilegijoms parsidavusių kūrybą.

Spalio mėnesį nudžiugau skaitydamas rašytojos Rožės Poškienės laišką: „Išleidau kūnigų meniškajį turtą ne dėl garbės ar naudos. Išleidau todel, kad reikėjo išleisti...“

Nors šiai laikai į muzikuojančiuosius, rašančiuosius, piešiančiuosius, skaitančiuosius mažai kas krei pia dėmesį – Šviesa, labiausiai reikalingos lietuviams žinios, intelektas, anksčiau ar vėliau laimės. Didvyriška jamžinti leidiniuose garbingų lietuvių darbus. Už tai nuoširdžiai dėkoju rašytojai Rožei Poškienėi.

Gediminas GRIŠKEVIČIUS

2009 m. gruodžio 4 d.

Prisimename buvusį politinį kalinį Juozą Lyniką-Tanką

Pokario įvykiuose dalyvavęs Juozas vis prisimindavo: „Gavau šaukimą į Raudonąją armiją. Iš paskirstymo punkto nemažai lietuvių išgabeno į Baltarusiją, Slucko karinį dalinį. Baltarusija – tai ne Sibiras, neišbrendami sniegynai ar šaltieji speigai, vis arčiau namų, – kiekvienas ramino save. – Pasitaičius progai ir pabėgti galiama, tiek to kelio iki namų. Po karinio apmokymo penkiolika lietuvių patekome į tankistų dalinį. Mes, lietuviai, dainuodavome lietuviškas dainas eidami į pirtį, rikiuotėje, laisvalaikiu. Mūsų dainos patiko kitataučiamus kareiviams ir jie vis prašyda vo padainuoti, bet karinė vadovybė mums uždraudė, gal pabijojo nepageidaujamų pasekmių. Taip atsidūrėme seklių taikiklyje ir mus išskirė į kitus Slucke dislokuotus karinius dalinius.

Ėjo 1951-ieji. Mūsų brangioje tėvynėje dar užė partizaninio karo ugnis. Kad liktume ištikimi tautinei

idėjai, buvome įkūrė slaptą Nacionalinę niekieno organizaciją (NNO). Dešimt vyrų buvome ištikimi vienas kitam. Pasirinkome slapyvardžius, išsirinkome grupės vadą. Kūrėme pabėgimo planą, tačiau svajonę įgyvendinti buvo sunku. Net planavome užpulti ginklų sandėlį ir ginkluoti sprukti į Lietuvą, kad papildytume partizanų gretas. Būdami dalinyje laiškais, per tėvus palaikėme ryšį su Lietuvos pogrindžiu.

Mus visus dešimt suėmė 1951 m. birželį. Kas išdavė, taip ir neteko sužinoti. Nugabeno į Minską, įgrūdo į drėgną vienutę. Naktimis tardė, dienomis miegoti neleido. Taip tėsėsi apie pusmetį. Pagaliau Baltarusijos karinis tribunolas Kazius Petraškai-Vėjui, Jonui Juškauskui-Mėnuliu, Vincui Kavaliauskui-Vanagui ir Antanui Žindžiui-Gintarui paskyrė aukščiausią bausmę – sušaudyti. Vėliau Antanui Žindžiui pakeitė į kitą – 25 metus lagerio ir 5

metus tremties. Taip pat Juozui Zdaniui-Arui, Antanui Žiobai-Lapeliui, Juozui Lynikui-Tankui, Algirdui Šilkaičiui-Ratui, Česlovui Jacevičiui-Beržui ir Vytautui Matulaičiui skyré 25 metus lagerio ir 5 tremties. Po ilgos ir varginančios kelionės atsidūrėme Sibiro lageriuose. Iš ten pabėgti viltis visiškai išblėso.

Minint buvusio politinio kalinio Juozo Lyniko mirties metines, žmonos Stanislavos ir vaikų iniciatyva, Joniškio r. Stungių kapinaitėse pastatytas ažuolinis koplytstulpis, kuriamo iškaltas šv. Marijos atvaizdas. Šio kūrinio autorius – elektrėniškis skulptorius B. Margėvičius. Paminklą pašventino Žagarės bažnyčios klebonas Rimantas Žaromskis. Iškilmėse dalyvavo politinio kalinio giminės, buvę tremtiniai ir politiniai kaliniai, bendražygiai. Nuo šiol dailus koplytstulpis puoš nedideles Stungių kaimo kapinaites.

Julius LUKYS

Prie pašventinto koplytstulpio Stulgų kapinaitėse

Skelbimai

Atsiliepkite

Mano tėvelis Antanas Banys, buvęs politinis kalinas, artimai bendravo su mokytoju Gurevičiumi. Norėčiau sužinoti, kaip susiklostė mokytojo Gurevičiaus, 1933 m. paskirto dirbtį į Orvydiškės (vėliau pervadinta į Arvydiškės) mokyklą ir dirbusio iki 1945 m., vėliau ištremto į Sibirą, gyvenimas.

Ką nors žinančiuosius prašome rašyti Antanui Baniui el. paštu: antanasomega@zebra.lt

Iš anksto dėkojame.

Knygų tremties ir rezistencijos tematika galite įsigyti LPKTS būstinės knygynelyje, Laisvės al. 39, Kaune.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė
Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Užjaučiame

LPKTS rėmėjų, nuolatinę „Tremtinio“ skaitoja, JAV lietuvių bendruomenės veikėją dr. Nijolę BRAŽENAITĘ nuoširdžiai užjaučiame dėl vyrų mirties.

LPKTS pirmininkas
Antanas LUKŠA,
„Tremtinio“ redakcija

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3540. Užs. Nr.

Tremtinys

ILSEKITES RAMYBEJE

Stasė Pivorytė-Račienė
1924–2009

Gimė Šiaulių aps. Pašvitinio valsč. Draudelių k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. su šeima: tėvu, mama, broliais Alfredu ir Vytautu, buvo ištremta į Krasnojarsko kr. Sovetsko r. Verch Bazaikos miškų pramonės ūkį. 1949 m. tremtyje mirė tėvas. Jo palaikai 1989 m. perlaidotai Pašvitinio kapinėse. Grįžus iš Sibiro, Lietuvoje apsigyventi neleido, teko gyventi Latvijoje. Sukūrė šeimą su likimo draugu Jonu Račiu. Užaugino dvi dukteris.

Palaidota Linkuvos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukteris, broli, jų šeimas ir artimuosius.

LPKTS Joniškio filialas

Antosė Išganaitytė-Augulienė
1928–2009

Gimė Kidulių k., Šakių r., miškininko šeimoje, auginusioje aštuonis vaikus. Vyros buvo partizanas. Jam žuvus 1950 m. Antosė buvo suimta ir Ypatingojo pasitarimo nuteista 10 metų lagerio. Kalėjo Vorkutoje. Lietuvoje likus vienerių metų sūnelį Romą augino giminės. Lageryje Antosė dirbo plyninėje, molio kajere. 1956 m. išėjusiai iš lagerio į Lietuvą grįžti neleido. Liko gyventi Vorkutoje, ištakėjо už politinio kalinio, dirbo sarge. Iš Lietuvos atsivežė jau paaugusį sūnėlį. Į Lietuvą grįžo 1972 m., apsigyveno Mažeikiuose.

Palaidota naujosiose Mažeikių kapinėse Gedžiuose.

Užjaučiame sūnų Romą ir jo šeimą.

LPKS Mažeikių skyrius

Zosė Bendžiutė-Vaivadienė
1926–2009

Gimė Pikeliai k., Eržvilko valsč., Tauragės aps. 1946 m. areštuota ir nuteista. Kalėjo Komijoje Pečioros, Abezės, Intos lageriuose. Reabilituota 1955 m. Grįžusi į Lietuvą apsigyveno Tauragėje. Buvo aktyvi LPKTS Tauragės filialo narė.

Palaidota Tauragės Papušinio kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Tauragės filialas

Bronius Levanauskas

1928–2009

Gimė Girgždų k., Tauragės aps. 1949 m. su šeima ištremtas į Taišetą, Irkutsko sr. 1958 m. reabilituotas. Grįžęs į Lietuvą apsigyveno Tauragėje. Buvo LPKTS Tauragės filialo narys.

Palaidotas senosiose Tauragės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Tauragės filialas

Antanas Simonaitis

1910–2009

Gimė darbšcioje, keturis vaikus auginusioje šeimoje. Pakrikštystas Klovainių bažnyčioje. Antanas tapo kunigu. Dirbo Ignalinos rajone, Vilniaus Sv. Petro ir Povilo bažnyčioje, Vilkiuje. Dirbdamas Vilkiuje už tai, kad meldėsi už ant grindinio suguldytus žuvusius partizanus, buvo nuteistas 10 metų. Kalėjo Komijos lageriuose. Visaip stengėsi padėti vargstantiesiems. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Paskutines savo gyvenimo dienas praleido Kauno Jėzuitų namuose.

Palaidotas Šiluvos kapinėse.

Buvę tremtiniai: Pranas Urbas, Marytė Rogožinskienė, Leonija Ožalienė

Kaina 1,60 Lt